

VIAȚA POLITICĂ ÎN BÂRLAD ȘI JUDEȚUL TUTOVA ÎN PERIOADA INTERBELICĂ

prof. **Marian Bolum**

Cuvinte cheie: partide politice, tratate, reforme, vot universal, campanie electorală, candidat, alegeri.

Keywords: Political parties, treats, reforms, universal vote, election campaign, candidate, elections.

Abstract:

The Political Life in Bârlad and County Tutova Between the two World Wars

The political parties and groups that activated between the two wars, except for the extreme ones, have been preoccupied by the defence of the national interests, in spite of some differences and personal pride that made the political life a special one.

At local level there have been some sections of the main parties, which have become famous and popular; that was related both to the general situation of the country and the activity of the local personalities, who have run these sections.

Under the circumstances, local and national political personalities have contributed to increasing the prestige of Romania and defending its citizen's interests.

Formarea statului național unitar a imprimat un curs mai dinamic vieții politice, respectiv activității guvernelor, parlamentului, administrației și altor instituții.

Până la război la Bârlad existau două partide politice: Partidul Liberal și Partidul Conservator. Acestea își aveau ramificații în cele trei clase: clasa conducătoare, clasa de mijloc, a orășenilor (industriași, negustori, funcționari) și clasa de jos a țăranilor și muncitorilor.

Menținerea votului cenșitar făcea ca doar o mică parte a populației să participe la viața politică, cei mai mulți deputați fiind trimiși de cei avuți, din lumea satelor ajungând în Parlament câte un reprezentant din fiecare județ în colegiul al-III-lea.

Guvernul condus de generalul Constantin Coandă, pe lângă măsurile pentru normalizarea situației din țară, publică la 16 noiembrie 1918 decretul – lege pentru reforma electorală¹. Conform acestui decret alegerile parlamentare trebuiau să se desfășoare pe baza “votului universal, egal, direct, secret și obligatoriu” al bărbaților având vârsta de 21 de ani împliniți, neputând însă participa la vot cei puși sub interdicție, cei aflați în stare de faliment, posesorii caselor de prostituție sau de jocuri

¹ A. Petric ș.a., *Istoria României între anii 1918-1981*, București, Editura didactică și pedagogică, 1981, p. 113.

de noroc, cei condamnați pentru trădare, cât și femeile, magistrații și militarii în activitate²

Deși își avea limitele sale decretul lege din 16 noiembrie 1918 a avut o importanță deosebită asupra vieții politice din țară, desființarea votului cenșitar și introducerea votului universal lărgind considerabil drepturile politice ale cetățenilor, contribuind astfel la consolidarea sistemului democratic.

Excluderea femeilor de la votul universal a declanșat o adevărată mișcare feministă în întreaga țară. Astfel, la 6 iulie 1919 s-a înființat la Bârlad, Liga Drepturilor și Datoriilor Femeii³ la care au aderat numeroase personalități locale. Președinți de onoare au fost declarați: Eliza Palade, Vasile Bali și Dumitru Constandache; președinți activi au fost: Lucreția Tocineanu, Aglaie Botez, Lucia Teodorescu și Theodor Ioan; vicepreședinți: col. Soare, dr. Fridman, avocatul Simionescu și poetul Tutoveanu⁴ Presa bârlădeană a apreciat favorabil activitatea acestui comitet, “pentru că a știut să dea caracterul democratic mișcării feministe la Bârlad, așa cum cer vremurile noi în care trăim și în care spiritul de castă și exclusivismul trebuie să dispară”⁵

La Bârlad era o singură circumscripție electorală, împărțită în mai multe secțiuni. De obicei, se vota în cadrul unităților școlare: Liceul Codreanu, Școlile primare nr.1, 3, 4, 5, Școala de arte și meserii⁶

Dintre parlamentarii trimiși din partea orașului Bârlad și a județului Tutova s-au remarcat: avocat Grigore D. Vasiliu, vicepreședinte al Senatului în 1922, avocat Nicolae Simionescu, avocat Vasile Georgescu Bârlad, fost primar și prefect, avocat Ioan Guriță, fost primar și prefect, avocat Victor Stoenescu, avocat Theodor Sglimbea, proprietar Horațiu Eremia, avocat Ioan Ionescu, proprietar Mihai Bali, profesor Nicolae Neșțian, avocat I.Bantaș, fost primar⁷, ș.a. Analizând aceste date constatăm că ponderea o aveau avocații care dețineau și funcțiile principale în conducerea partidelor și grupărilor politice la nivel local.

Considerând că guvernul prezidat de generalul Constantin Coandă și-a îndeplinit misiunea liberalii se pregătesc pentru a prelua puterea. În acest scop, bazându-se pe puternicele poziții economice pe care le aveau, pe influența avută în cercurile Palatului și în conducerea armatei, și-au intensificat acțiunile, hotărând să formeze singuri guvernul, după ce încercările de a-i coopta pe conservatorii lui Take Ionescu și a Ligii Poporului condusă de generalul Averescu, eșuaseră⁸

Pe plan local ziarul “Viitorul” reapare la 23 noiembrie 1918, când Grigore D. Vasiliu, președintele PNL Tutova, făcea public Manifestul Partidului Național Liberal pentru ca în paginile următoare liberalii să-și precizeze pozițiile asupra problemelor

² *Ibidem.*

³ “Libertatea”, I, 32, din 30 iunie 1919; *Ibidem*, I, 34, din 3 august 1919.

⁴ *Ibidem.*

⁵ *Ibidem.*

⁶ O. Rășcanu Gramaticu, *Istoria Bârladului*, II, Bârlad, 1998, p.32.

⁷ *Ibidem.*

⁸ M. Mușat, I. Ardeleanu, *România după Marea Unire 1918-1933*, II, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986., p.224.

majore: realizarea unității (“România Mare”) și reformele ce trebuiau îndeplinite (“Partidul liberal și reformele”)⁹

În decembrie 1918 liberalii preiau puterea, președinte al Consiliului de Miniștri fiind I. I. C. Brătianu. Sarcina guvernului nu era deloc ușoară dacă avem în vedere situația internațională și greutățile interne inerente.

Prin decrete legi guvernul ratifica unirea Transilvaniei și Bucovinei cu România, instituționaliza Consiliul Dirigent și preciza forma de organizare a Bucovinei¹⁰

Pe plan economic sunt luate măsuri pentru diminuarea urmărilor ocupației străine, unificarea pieții naționale și refacerea țării. În același timp se trece la îndeplinirea principalelor reforme înscrise în programul liberal prin elaborarea decretelor lege pentru exproprierea marilor proprietari rurale în Vechiul Regat¹¹

Guvernul este nevoit să demisioneze în septembrie 1919 datorită poziției reprezentanților marilor puteri la Conferința păcii față de delegația română condusă de I. I. C. Brătianu, a încercărilor acestora de a limita suveranitatea și independența statului român întregit.

Evenimentele din țară au un larg ecou și în județul Tutova. La Bârlad este organizat un miting prin care locuitorii orașului protestează împotriva încercărilor ce se fac pentru știrbirea integrității revendicărilor naționale, după ce mai înainte avusese loc o manifestație patriotică prin care a fost sărbătorită realizarea Marii Uniri¹²

Discuții aprinse a generat și problema expropriării marilor proprietari. Conservatorii bârlădeni reprezentați de Teodor Emandi, mare proprietar și fost prefect, se pronunță în continuare pe menținerea mării proprietăți, dorind pământ pentru obști și nu pentru țărani¹³

Guvernul prezidat de Arthur Văitoianu (27 septembrie – 30 noiembrie 1919)¹⁴ are ca principal scop supravegherea alegerilor, menite să desemneze primul parlament, ales prin vot universal, al României întregite.

Alegerile din noiembrie 1919 au consemnat importante mutații în sistemul partidelor politice. Liberalii deși se bucurau de sprijinul aparatului de stat au obținut doar 21,98% din voturi.

Succese importante au obținut partidele din provinciile unite. Partidul Național Român obține 199 mandate iar Partidul Țărănesc 130 mandate în timp ce conservatorii prin rezultatul obținut (16 mandate, ceea ce reprezenta 3,89% din voturi) sunt împinși la periferia vieții politice¹⁵

Presa locală acordă spații largi campaniei electorale. Ea este dominată de hărțuieli și lupte crâncene de condei între principalii protagoniști astfel că dacă alegătorii ar fi luat în calcul imaginea partidelor prezentată de adversari ar fi ajuns la

⁹ “Viitorul”, din 23 noiembrie 1918

¹⁰ E. Bold, Consolidarea unității naționale statale românești. Măsuri legislative, economice, politice și sociale (1918-1940), Iași, 1987, p.104.

¹¹ *Ibidem*, p.105.

¹² I. C. Antonovici, *Istoria Bârladului*, (mns), p.1025.

¹³ *Ibidem*, p.1024

¹⁴ A. Petric, *op. cit.*, p.116.

¹⁵ M. Mușat, I. Ardeleanu, *op. cit.*, p.234.

concluzia că toate sunt rele. În același timp apăreau articole prin care se prezenta importanța votului universal și tehnica de votare. Primarul alcătuia listele electorale și elibera carnetele de alegători. Partidele politice depuneau liste de candidați câte mandate avea județul, fiecare partid având un semn electoral, pe baza numărului de voturi făcându-se repartizarea mandatelor¹⁶. Alegătorii votau pe comune la reședința judecătorească din care făceau parte primind din mâna judecătorului care prezida alegerile un buletin de vot, fiecare alegător având dreptul de a vota patru persoane¹⁷.

În județul Tutova au fost înscrși pe listele electorale 24890 persoane¹⁸.

Din partea candidaților independenți erau propuși pentru Cameră: Teodor V. Ioan, fost vicepreședinte al Camerei, Mihai Bali, fost deputat, Gheorghe N. Gheorghiu, avocat, Vasile Chiboc, țăran din Cârja, iar pentru Senat Theodor Cerchez, fost senator și I. Martinescu, profesor¹⁹.

Rezultatul primelor alegeri, pe baza votului universal, a demonstrat și în județul Tutova lipsa exercițiului electoral la marea majoritate a populației cu drept de vot (nu s-au prezentat la urne 8395 persoane, iar din cele 16495 buletine, 5998 au fost anulate și doar 10497 au rămas valabile²⁰).

Deoarece nici un partid politic nu obținuse majoritatea parlamentară pentru a forma guvernul au loc o serie de tratative în urma cărora se constituie Blocul Parlamentar din rândul căruia s-a ales guvernul prezidat de Al. Vaida Voevod (5 decembrie 1919 – 13 martie 1920)²¹.

Din guvern va face parte și un bărlădean, T. Cadalbu. În administrația locală au fost numiți Constantin Dornescu ca prefect și doctorul C. Ionescu ca primar, fapt ce determină nemulțumirea liberalilor²².

Instabilitatea guvernamentală, din primii ani de după război, a avut drept consecință și organizarea de noi alegeri. Campania electorală din lunile mai-iunie 1920 se va desfășura în condițiile impuse de guvernul prezidat de Alexandru Averescu²³.

Alegerile au fost câștigate de guvernamentali (45% din voturi), celelalte partide obținând rezultate modeste: PNL 7 mandate, PNR 34, PȚ 44, Federația Națională 20, PND 3, alte partide și grupări 11²⁴.

În perspectiva alegerilor Liga Poporului se întărește atât la nivel central prin fuziunea cu o grupare desprinsă din PNR, cât și la nivel local.

La nivel local președinte al Ligii Poporului din județul Tutova devine avocatul V. Georgescu Bârlad, care va reuși să strângă în jurul său numeroși simpatizanți atât din oraș cât și din comunele județului.

¹⁶ I. Crăciun, *Monografia județului Tutova*, Bârlad, 1943, p.220.

¹⁷ "Calendarul Tutovei pe 1919", Bârlad, 1919, p.82.

¹⁸ "Socialismul", din 11 noiembrie 1919.

¹⁹ "Libertatea", I, 48, din 30 octombrie 1919.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ M. Mușat, I. Ardeleanu, *op. cit.*, p.244.

²² I.C.Antonovici, *op. cit.*, p.1025.

²³ Șt.Neagoe, *Istoria guvernelor României de la începuturi – 1859 până în zilele noastre 1995*, București, Editura Machiavelli, 1995, p. 84.

²⁴ E. Bold, *op. cit.*, p.108

Cu ocazia conferinței Ligii Poporului din județul Tutova în martie 1920 au fost înscrși drept candidați pentru Cameră: Theodor Cadalbu, ministru, V.Chirica, proprietar din Popeni, Gh.Spătaru, sătean din Cârломănești, I. Lăzărescu, învățător din Zorleni, iar pentru Senat: C. Moroșanu, profesor și C. Lupașcu răzeș din Ivești, semnul electoral fiind steaua în șase colțuri²⁵

Pe listele Partidului Socialist figurau: Petre Constantinescu Iași, Ion Iacomi, Petre Safta și Ghorghe Candel²⁶

În județul Tutova erau înscrși pe lista de alegători 24763 persoane din care s-au prezentat la vot 21273²⁷ Au fost obținute următoarele rezultate: Partidul Poporului 5282 de voturi, Partidul Național Liberal 9329 voturi, Federația 2052 voturi, Partidul Socialist 1793 voturi și Partidul Conservator Democrat 1180 voturi²⁸

Din analiza acestor date rezultă că PNL continuă să se bucure de încrederea celei mai mari părți a electoratului bârlădean, în timp ce socialiștii dispuneau de un număr restrâns de aderenți, iar conservator democrații erau într-un continuu declin.

Din partea Partidului Poporului au fost aleși pentru Cameră ca deputați: T. Cadalbu, I. Lăzărescu, Gh. Spătaru și V. Chirica iar pentru Senat: C. Moroșanu și C. Lupașcu²⁹, prefect fiind numit avocatul V Georgescu Bârlad³⁰

Perioada guvernării averescene poate fi caracterizată printr-o abilă îmbinare a măsurilor restrictive, uneori foarte dure, cu unele măsuri concesive sau care urmăreau consolidarea procesului de unificare administrativă și legislativă, pentru ca pe plan extern, să fie semnat tratatul de pace de la Trianon și ratificată unirea Basarabiei prin Tratatul de la Paris³¹

În timpul guvernului Averescu a fost votată, după lungi și aprige dispute, reforma agrară. La 17 iunie 1921 a fost votată legea pentru reforma agrară în Oltenia, Muntenia, Moldova și Dobrogea iar la 30 iulie legea pentru reforma agrară în Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș și legea pentru reforma agrară în Bucovina³² Aceste legi sintetizau actele legislative în materie agrară adoptate în anii anteriori menținându-se totuși unele elemente particulare pentru fiecare provincie.

În județul Tutova încă din preajma alegerilor, țărani susținuți și de Obștea Bârlad au început să treacă la împărțirea moșiilor neexpropriate întrucât considerau că autoritățile tergiversează punerea în aplicare a legii rurale, pentru menținerea ordinii, prefectului impunându-i-se să ancheteze situația și să ia măsuri împotriva celor care se făceau vinovați³³

Până la apariția legii, guvernul îi sfătuiește pe cei ce au dreptul la împrumut să-și achite lotul, urmând să primească în schimb un titlu de proprietate însă unii dintre bârlădeni și tutoveni deși și-au plătit lotul vor rămâne fără

²⁵ "Tribuna Tutovei", II, 10, din 25 martie 1920.

²⁶ "Libertatea", II, 6, din 2 mai 1920.

²⁷ "Socialismul", din 2 iunie 1920.

²⁸ *Idem*, din 5 iunie 1920.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ I. C. Antonovici, *op. cit.*, p.1030

³¹ A. Petric ș.a., *op. cit.*, p.120.

³² *Ibidem*, p.119.

³³ "Nădejdea", din 9 și 23 mai 1920.

titlu fiindcă cei care au desăvârșit împrumutarea vor avea grijă în primul rând de proprii partizani, mulți dintre ei nefiind nici măcar agricultori³⁴

Cu toate realizările sale guvernul nu se va menține la putere decât până în 13 decembrie 1921 datorită denunțării acordului realizat cu I. I. C. Brătianu (dorea să promoveze o politică economică proprie) dar și datorită numeroaselor scandaluri de corupție în care au fost implicați unii membri marcanți ai partidului³⁵

Pe plan local, în primul rând prin presă, atacurile liberalilor împotriva averescanilor devin tot mai virulente. V. Georgescu Bârlad este acuzat că a falsificat tablourile de împrumutarea, primăria este acuzată de incapacitate și dezorganizare³⁶ iar guvernul de "banditism administrativ". În același timp N. Simionescu anunța în "Viitorul", cu tot mai multă insistență, necesitatea schimbării guvernului³⁷

Revenirea liberalilor la putere, în frunte cu I. I. C. Brătianu în ianuarie 1922 a determinat dizolvarea Parlamentului, electoratul fiind convocat la urne, pentru luna martie, pentru alegerea Adunării naționale cu putere de constituantă³⁸

Campania electorală s-a desfășurat în nota obișnuită cu violențe, presiuni, denigrări și tot felul de ingerințe.

Alegerile au dat câștig de cauză partidului de guvernământ care a obținut 60,3% din voturi. Partidul Țărănesc va obține 19,3%, Partidul Național Român 8,7%, Partidul Poporului 6,5% și Partidul Naționalist Democrat 2,1%³⁹

Alegerile au fost contestate astfel că la deschiderea corpurilor legiuitoare opoziția nu a fost prezentă.

Pe listele Partidului Țărănesc au candidat în județul Tutova, pentru Cameră: Constantin Dornescu, fost prefect, Ion Ionescu, fost prefect și Constantin Moroșanu, fost senator, iar pentru Senat: I. Balmuș, institutor și Dumitru Ghimuș, profesor⁴⁰

Liberalii au candidat pe liste proprii⁴¹

Biroul regional socialist din Moldova întrunit în februarie 1922 la Iași, la care a participat din partea secțiunii Bârlad, Petre Constantinescu Iași, apreciind că nu dispune de forțele necesare pentru a susține în toate județele lupta electorală, a lansat manifeste și către alegătorii din județul Tutova, în care îi chema ca în ziua alegerilor să anuleze buletinele de vot⁴²

Victoria categorică a liberalilor a provocat o vie nemulțumire și pe plan local, alegerile fiind calificate în termeni duri ca o rușine adusă țării, fiind criticate măsurile autoritare prin care liberalii și-au asigurat succesul electoral⁴³

³⁴ I. C. Antonovici, *op. cit.*, p.1031.

³⁵ E. Bold, *op. cit.*, p.113

³⁶ I. C. Antonovici, *op. cit.*, p.1026.

³⁷ *Ibidem.*

³⁸ I. Bitoleanu, *Din istoria României moderne, 1922-1926*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1918, p.41

³⁹ *Ibidem*, p.49

⁴⁰ "Brazda Nouă", II, 5, din 16 februarie 1922

⁴¹ "Tribuna Tutovei", IV, 10, din 15 martie 1922

⁴² "Iașul socialist", din 6 martie 1922.

⁴³ "Tribuna Tutovei", IV, 10, din 15 martie 1922.

În urma victoriei PNL, Grigore D. Vasiliu va fi ales vicepreședinte al Senatului iar pe plan local, prefect al județului va fi numit profesorul N. Neșțian iar primar al Bârladului avocatul I. Bontaș⁴⁴

Atitudinile critice la adresa guvernului liberal au continuat și în anii următori, atât la nivel central, cât și la nivel local (mai ales prin presa bârlădeană, care subliniază cu insistență disfuncționalitățile guvernării și încălcarea unor drepturi politice⁴⁵), pierzându-se din vedere realizarea marilor reforme înscrise în programul Partidului Național Liberal⁴⁶

În cadrul opoziției au loc noi regrupări de forțe.

Pentru a-și recâștiga popularitatea, Partidul Poporului reia șirul întrunirilor în țară, cea de la Bârlad, din 22 martie 1924 fiind organizată în sala Teatrului "Carol" de către noul președinte pe județul Tutova, Theodor Cudalbu⁴⁷

În aprilie 1924 are loc Adunarea generală a Partidului Naționalist Democrat din județul Tutova. Adunarea a fost prezidată de T. Opreșan și își propunea alegerea unui nou comitet județean. După ce I. Mihăilescu face un istoric al partidului, Sterian Dumbravă, secretarul organizației, prezintă darea de seamă pe ultimii doi ani și E. Fluture situația financiară a organizației, se trece la alegerea comitetului județean și a președintelui (C. Dornescu), vicepreședinților (I. Boian și I. Mihăilescu) și secretarului (St. Dumbravă)⁴⁸ Noul președinte, C. Dornescu, se pronunță pentru o mai bună organizare a partidului la nivelul județului și pentru o politică a sufletului prin cultură, conform principiilor lui N. Iorga.

Ample dezbateri au loc la Bârlad, cu ocazia încercărilor de fuziune dintre organizația Partidului Naționalist Democrat și gruparea desprinsă din Partidul Poporului condusă de C. Argetoianu.

Tratativele de fuzionare se desfășoară între cei doi președinți: C. Dornescu și respectiv V. Georgescu Bârlad. Se propune: contopirea celor două organizații județene, în primul plan urmând să fie oamenii "credincioși, harnici dar mai ales cinstiți", propaganda să fie făcută fără demagogie, desființarea celor două ziare de partid "Tribuna Tutovei" și "Brazdă Nouă" și editarea unei noi gazete ca mijloc de propagandă, constituirea unui comitet executiv ca exponent al partidului fuzionat, cu un număr restrâns de membri pentru a exista o conducere omogenă și competentă, înființarea unei case a partidului (unde să fie înlăturat jocul de cărți), iar conducerea să fie exercitată de cei doi președinți pentru a se sublinia egalitatea dintre cele două partide⁴⁹

V. Georgescu Bârlad nu acceptă ca noua organizație să fie condusă de doi președinți și convoacă pentru 8 iunie "marele sfat de 401 membri" unde este ales ca președinte (ratificându-se fuziunea) al Partidului Naționalist al Poporului din județul Tutova. Pentru validarea rezultatelor procesul verbal încheiat este trimis la București.

⁴⁴ I. C. Antonovici, *op. cit.*, p.1027.

⁴⁵ "Idealul", I, 3, din martie 1923

⁴⁶ E. Bold, *op. cit.*, p.115-121.

⁴⁷ "Steaua Tutovei", I, 7-8, din martie -aprilie 1924.

⁴⁸ "Brazda Nouă", IV, 3, din 26 aprilie 1924

⁴⁹ Idem, IV, 3, din 12 iulie 1924.

C. Dornescu nu recunoaște fuziunea și la scurt timp organizează Congresul Partidului Naționalist al Poporului din județul Tutova prin care își propune să prezinte stadiul tratativelor de fuziune cu gruparea argetoienistă. Șeful organizației tutovene explică fuziunea la centru, tratativele purtate cu V. Georgescu Bârlad și demersurile ce nu au putut fi rezolvate și cere congresului să ia o hotărâre. Se decide: acceptarea fuziunii de la București, ca șef al partidului fuzionat pe C. Dornescu iar "Brazda nouă" organ al Partidului Naționalist al Poporului din județul Tutova. Semnează în procesul verbal membrii comitetului executiv și președinții organizațiilor locale: C. Dornescu, fost prefect, Gh. Tașcă, fost deputat, I. Mihăilescu, C. Hristea, St. Dumbravă, D. Tănăsescu, avocați, T. Oprișan, proprietar, V. Balmuș, institutor, N. Negru, Al. Balaban, profesori⁵⁰ ș.a.

Analizând aceste informații putem constata că lupta politică cuprinde o paletă largă de manifestări, nelipsind atacurile la persoană și demagogia, urmărindu-se de prea multe ori interese personale sau de grup.

Primele alegeri comunale din România întregită au avut loc în februarie 1926. Ele trebuiau să înlocuiască consiliile interimare din fruntea comunelor cu organe administrative alese, însă s-au transformat într-o aprigă luptă politică care a angajat toate forțele politice din țară, pe de o parte liberalii, iar pe de altă parte întreaga opoziție.

Campania electorală a fost dominată de atacuri virulente la adresa primarului liberal: nu a fost în stare să gospodărească orașul, administrația era abuzivă și hrăpăreață, vorbindu-se chiar de destrăbălare morală și materială⁵¹

Se propune ca în liste să fie înscriși cei mai buni iar aceștia să fie susținuți pentru binele comunei și să fie înlăturați cei pătați.

Înainte de a vota alegătorului i se propune să facă un examen al stării în care se găsea orașul, să-și reamintească amărăciunile cauzate de administrația comunală, să cunoască planurile de activitate ale fiecărei liste și să cugete la lista care prezintă mai multe garanții de cinste și de pricepere⁵²

La Bârlad a circulat un manifest tipărit local care cheamă cetățenii orașului să voteze, în ziua de 19 februarie 1926, lista nr. 2 a Opoziției având ca semn distinct două linii paralele în poziție verticală și care avea trecut numele a 18 consilieri comunali și a 6 supleanți⁵³

În satele județului Tutova s-au practicat de multe ori înscenările cele mai mârșave, epitetele cele mai murdare, înjurăturile cele mai grosolane, criticele cele mai nedrepte și minciunile cele mai îndrăznețe de așa zisa elită a satului⁵⁴.

Rezultatul alegerilor comunale au constituit un real succes pentru opoziție.

Expirarea mandatului de guvernare și eșecul alegerilor comunale i-au determinat pe liberali să instaleze un guvern care să le asculte cu docilitate "sfaturile", soluția găsită fiind un guvern prezidat de Al. Averescu (martie 1926 – iunie 1927)⁵⁵

⁵⁰ Ibidem.

⁵¹ Idem, V, 3, din 10 decembrie 1925

⁵² "Dreptatea", II, 5, din 15 februarie 1926.

⁵³ O. Rășcanu Gramaticu, *op. cit.*, p.35.

⁵⁴ I. C. Antonovici, *op. cit.*, p.1034.

Alegerile care au urmat, la 25 mai 1926 pentru Cameră și la 27 mai pentru Senat, alegeri pe baza noii legi electorale, au dat câștig de cauză Partidului Poporului care cartelat cu Partidul Maghiar și Partidul German a obținut 52,09% din voturi și 75,5% din numărul mandatelor pentru Cameră, în timp ce liberalii obțin doar 7,34%, țărăniștii 16%, naționali ardeleni 12%, L.A.N.C. 4,76% iar Blocul Muncitoresc Țărănesc și Federația Partidelor Socialiste rezultate nesemnificative 1,49%, respectiv 1,55%⁵⁶

Din partea Partidului Poporului, în județul Tutova candidau pentru Cameră: Vasile Chirica, fost deputat, Theodor Cudalbu, ministrul justiției, dr.A. Dobrovici, profesor universitar, Constantin Lupașcu agricultor din Ivești, fost senator și Mihai Mintuță fost revizor școlar⁵⁷

În presa locală ziua alegerilor a fost considerată ca pildă a celei mai grozave terori administrative, ca zi de doliu pentru celelalte partide politice, generalul Averescu fiind numit “ciocul de la 1907”⁵⁸

La 10 octombrie 1926 apare pe scena politică românească un nou partid: Partidul Național Țărănesc, prin fuziunea Partidului Național condus de Iuliu Maniu cu Partidul Țărănesc condus de Ion Mihalache. Fuziunea s-a realizat în urma tratativelor desfășurate între cei doi lideri pe baza celor 10 principii pragmatice stabilite în iunie 1924. Președintele partidului era Iuliu Maniu, fiecare partid avea câte doi vicepreședinți: Ion Mihalache și dr. Nicolae Lupu din partea Partidului Țărănesc, Vaida Voevod și Pavel Brătășcanu din partea Partidului Național, secretar general fiind Virgil Madgearu⁵⁹

Organizațiile provinciale erau conduse de comitete provizorii constituite din contopirea comitetelor provinciale ale celor două partide, fuziunea urmând să se realizeze prin înțelegerea reciprocă în cadrul organizațiilor județene.

La Bârlad conferința de constituire a Partidului Național Țărănesc a avut loc în ziua de 9 ianuarie 1927, în fruntea organizației județene fiind ales avocatul V. Georgescu Bârlad⁶⁰

Noua formațiune politică s-a bucurat de multă popularitate în județul Tutova, în jurul liderului său strângându-se numeroase personalități politice locale, unii plecați de la alte grupări, alții doritori de afirmare, oameni noi dar nu întotdeauna cu concepții noi.

La Bârlad va funcționa încă o grupare țărănistă, cea condusă de G. Alexandrescu după desprinderea dr.N. Lupu de PNȚ, grupare care se va bucura de o oarecare popularitate. Această grupare va colabora cu iorghiștii, în special, pentru alegerile comunale⁶¹

Încercarea generalului Averescu de a ieși de sub tutela liberalilor (noul tarif vamal, legea armonizării salariilor, unele măsuri cu caracter agrar, modificarea legilor

⁵⁵ Șt. Neagoe, *op. cit.*, p.90.

⁵⁶ E. Bold, *op. cit.*, p.123

⁵⁷ “Steaua Tutovei”, II, 5, din 23 mai 1926.

⁵⁸ “Tribuna Tutovei”, VIII, 7, din 25 iunie 1926

⁵⁹ I. Scurtu, *op. cit.*, p.48.

⁶⁰ “Tribuna Tutovei”, IX, 1, din ianuarie 1927

⁶¹ I. C. Antonovici, *op. cit.*, p.1033

de organizare a căilor ferate, promovarea unei politici proitaliene și unele legături cu prințul Carol⁶²) determină retragerea sprijinului acestora și implicit demisia guvernului care părăsea cârma politică a țării.

După un scurt guvern de tranziție condus de Barbu Știrbey (4 – 20 iunie 1927), I. I. C. Brătianu devine noul premier.

La alegerile din iulie 1927 Partidul Național Liberal cartelat cu Partidul Țărănesc dr.N.Lupu obține 61,68% din voturi, Partidul Național Țărănesc obține 22,09% din voturi, cele mai multe voturi obținute de un partid de opoziție, Blocul maghiaro-german 6,3%, iar Partidul Popular doar 1,8%⁶³

Și la Bârlad liberalii se aflau în culmea puterii. Noul șef al Partidului Național Liberal din județul Tutova, N. Simionescu se comporta ca un adevărat “dictator” local, privindu-i de sus pe adversarii săi politici, îndeosebi pe cei din Partidul Național Țărănesc, salutându-i cu un deget pe cei ce-și scoteau pălăria în fața lui, dominând locul de întâlnire a oamenilor politici bârlădeni, Cofetăria Manzavinatos⁶⁴

Pentru obținerea victoriei, liberalii au folosit aceleași mijloace, de la articole virulente în presă împotriva reprezentanților opoziției până la promisiuni electorale de tot felul, promisiuni ce doar în mică măsură vor fi respectate. Singura trăsătură specifică a acestor alegeri a fost numărul mare al absenteiștilor, fapt ce demonstrează nu numai o lipsă de educație politică, caracteristică de altfel pentru întreaga perioadă, ci și o anumită derută a electoratului.

Moartea regelui Ferdinand (19 iulie 1927) și dispariția prematură a lui I. I. C. Brătianu (24 noiembrie 1927) au însemnat momente deosebit de dificile pentru Partidul Național Liberal.

Noul lider, Vintilă Brătianu, deși a depus toate eforturile pentru menținerea partidului la putere, nu se va bucura niciodată de prestigiul și autoritatea predecesorului său.

Perioada de guvernare a lui Vintilă Brătianu a însemnat pe lângă măsurile legislative luate, o luptă înverșunată a opoziției, în special a PNȚ, pentru preluarea puterii.

În întreaga țară se va desfășura o intensă propagandă, prin presă sau întruniri, împotriva guvernului liberal și pentru aducerea unui guvern național-țărănesc.

Au loc mari întruniri în București și în principalele orașe din țară, la care participă zeci de mii de oameni reprezentând întreg eșichierul politic. La adunarea de la Alba Iulia, la care participă 100000 oameni, guvernul este declarat anticonstituțional, iar națiunea “în stare de legitimă apărare și îndreptățită să folosească orice mijloace pentru înlăturarea acestuia”⁶⁵, marșul asupra Bucureștiului pentru înlăturarea guvernului fiind anulat doar la intervenția lui Iuliu Maniu.

Această stare de încordare determină o puternică criză politică care va grăbi demisia guvernului liberal.

⁶² E. Bold, *op. cit.*, p.125

⁶³ *Ibidem*, p.126.

⁶⁴ I. C. Antonovici, *op.cit.*, p.1033.

⁶⁵ M. Ruseteanu, I. Saizu, *Viața politică din România 1918-1928*, București, Editura politică, 1979., p.234.

Preluarea puterii de către Partidul Național Țărănesc a fost un moment plin de speranțe pentru locuitorii satelor și o parte din burghezia mică și mijlocie datorită promisiunilor enunțate în programul de guvernare: restabilirea legalității și a regimului constituțional, abolirea stării de asediu și a cenzurii, alegeri libere, împrumuturi din străinătate pentru stabilizarea leului și chiar o nouă reformă agrară.

Alegerile din decembrie 1928 s-au desfășurat într-o atmosferă mai destinsă. PNȚ cartelat cu Partidul Social Democrat, a obținut 77,76% din voturi, cel mai mare scor electoral din perioada interbelică, în timp ce Partidul Național Liberal obținuse doar 6,5% din voturi⁶⁶

Promisiunile făcute în campania electorală nu au putut fi respectate deoarece guvernarea țărănistă a început în pragul crizei economice din 1929-1933 însoțind-o până la terminarea ei, ideile programului de guvernare fiind adaptate realităților și posibilităților momentului.

Criza economică s-a răsfrânt și asupra vieții politice, producând instabilitatea regimului politic manifestată printr-o accentuată frământare a partidelor politice și dese schimbări sau remanieri guvernamentale.

Pe baza noii legi administrative (se urmărea descentralizarea instituțiilor administrative comunale și județene, conferindu-le un spor de autonomie) adoptată în iulie 1929, au loc alegerile județene.

La Bârlad, la alegerile din februarie 1930, rezultatele sunt favorabile național țărăniștilor. Din 7324 de alegători înscriși pe listele electorale s-au prezentat la urne doar 2668 persoane din care național țărăniștii au obținut 1913 voturi, 4/5 din voturile exprimate, ceea ce le-a conferit 24 locuri în consiliul județean în timp ce liberalii obțin doar 6 locuri⁶⁷

Alegerile comunale din luna august au menținut în general aceleași proporții. Lista guvernamentală în frunte cu V Georgescu Bârlad a obținut 1809 voturi, lista liberalilor cu avocatul Ion Bontaș a obținut 780 voturi iar lista averescană cu Lucian Nechifor 214 voturi, pentru noul consiliu comunal repartizarea locurilor fiind următoarea: național țărăniștii 23 și liberalii 9⁶⁸ Primar al orașului Bârlad a devenit Nicolae Dorin iar ca prefect a fost numit Emanoil Grigoraș.

În 1931 s-a constituit la Bârlad o secție a Asociației Cercetașilor României care își propunea organizarea tineretului, în special școlar, în detașamente paramilitare. Printre membrii de conducere ai Asociației figurau: comandantul garnizoanei militare, Emanoil Grigoraș, prefectul județului, primarul orașului Nicolae Dorin și directorul Liceului "Gh. Roșca Codreanu", Petre Todirescu⁶⁹

Degradarea condițiilor de trai ale producătorilor agricoli în condițiile creșterii cametei și a scăderii accentuate a prețurilor cerealelor vor declanșa și la Bârlad un nou val de proteste, în primul număr al ziarului "Moldova" cerându-se colaborarea tuturor partidelor politice pentru rezolvarea problemei agrare. În același timp, Liga contra

⁶⁶ A.Petric ș.a., *op. cit.*, p.128.

⁶⁷ "Neamul românesc", XXV, 62, din 18 martie 1930.

⁶⁸ O. Rășcanu Gramaticu, *op. cit.*, p.37.

⁶⁹ *Ibidem*.

cametei a desfășurat puternice acțiuni protestatare prin care solicitau intervenția urgentă a statului⁷⁰

Greutățile provocate de criza economică determină demisia guvernului G. G. Mironescu și aducerea la putere, în aprilie 1931, a unui guvern de "tehnocrați" în frunte cu N. Iorga, șeful Partidului Naționalist Democrat, secondat de C. Argetoianu șeful Uniunii agrare, ambele, grupări minore, fiind sprijinite și ajutate de PNL⁷¹

La alegerile din iunie 1931 guvernul obține 47,49% din voturi, PNL candidând pe aceleași liste cu Uniunea Națională, în timp ce PNȚ va obține 14,99%⁷²

În județul Tutova, Uniunea Națională Iorga Argetoianu a obținut 14474 de voturi din cele 28108 exprimate, celelalte partide situându-se la diferențe mari: Partidul poporului – 1276 voturi, Partidul Liberal – Gh. Brătianu – 1179 voturi, Partidul Național Țărănesc – 838 voturi și Liga contra cametei – 799 voturi. Pentru prima dată participă la alegeri, cu rezultate modeste: Partidul Țărănesc dr. N. Lupu, gruparea legionară a lui Corneliu Zelea Codreanu și Partidul Evreiesc⁷³

Victoria în alegeri s-a datorat, exceptând mijloacele specifice fiecărui guvern de a se impune, prestigiului de care se bucura profesorul N. Iorga, scăderii interesului față de naționali țărâniști care nu și-a putut pune în practică programul electoral cât și unei anumite neîncrederi în noile grupări lansate în viața politică.

Din guvernul Iorga-Argetoianu făcea parte ca ministru de justiție, bărlădeanul Constantin Hamangiu, prefect al județului fiind numit poetul George Tutoveanu⁷⁴

Cu toate greutățile financiare Consiliul comunal va acorda sprijin pentru construirea noului local al Liceului de fete "Iorgu Radu"⁷⁵ și va acorda ajutoare sinistraților în urma inundațiilor din vara anului 1932. Adâncirea crizei economice, izbucnirea unor conflicte sociale și retragerea sprijinului liberal vor determina pierderea credibilității și demisia guvernului.

Noul guvern prezidat de Al. Vaida Voevod organizează alegerile în iulie 1932. Programul electoral al PNȚ cuprindea în primul rând măsuri de redresare a economiei dar și simplificarea aparatului administrativ, dezvoltarea cooperăției, modernizarea transporturilor, dezvoltarea învățământului ș.a.⁷⁶

Alegerile vor fi câștigate de PNȚ care va obține 40,3% din voturi, o victorie la limită, urmat de PNL cu 13,63% din voturi, încă 10 formațiuni obținând peste 2% din voturi, având deci dreptul de reprezentare în Parlament⁷⁷

În județul Tutova național-țărâniștii au obținut 8760 voturi, național-liberalii – 2991, legionarii – 2461, o creștere importantă față de scrutinul din 1931, PNL – Gh. Brătianu 1251, Partidul Țărănesc dr. N. Lupu – 1032, de 3,4 ori mai mult față de

⁷⁰ "Înainte", I, 2-3, din februarie 1931.

⁷¹ I. Scurtu, *Viața politică din România 1918-1944*, București, Editura Albatros, 1982, p.128.

⁷² Idem, *Din viața politică 1926-1947*, p.192.

⁷³ "Moldova", I, 10, din 1 iunie 1931.

⁷⁴ I. C. Antonovici, *op. cit.*, p.1040

⁷⁵ "Moldova", I, 19, din 15 noiembrie 1931

⁷⁶ I. Scurtu, *Evoluția regimului politic de la democrație la dictatură*, Editura didactică și pedagogică, București, 1996, p.107-120.

⁷⁷ E. Bold, *op. cit.*, p.137.

alegerile anterioare, Național agrarienii – 914, Sfatul negustoresc – 665, Partidul Poporului – 316, de patru ori mai puțin decât în 1931, Partidul Evreiesc – 106⁷⁸

Analizând aceste date putem constata că național-tărăniștii și-au redresat popularitatea obținând o majoritate confortabilă, celelalte rezultate, inclusiv creșterea influenței extremei drepte și căderea dramatică a Partidului poporului, fiind previzibile.

Cele mai importante legi elaborate de guvernul Vaida vor fi: o nouă lege a conversiunilor datoriilor agricole prin care se urmărea o înțelegere între creditori și debitori în timp de 18 luni cu unele facilități pentru cei din urmă și înființarea Camerelor de muncă prin care se avizau proiectele de legi care reglementau regimul muncii Legea controlului averilor acelor care au exercitat funcții publice de la 15 august 1914 nu a putut avea efect datorită opoziției celor în cauză și a criticilor din presă.

Neînțelegerile intervenite între Vaida și Maniu vor determina demisia guvernului.

Solicitat de rege să preia șefia guvernului, Iuliu Maniu acceptă, dar cu unele condiții prin care se urmărea întărirea autorității guvernului și consolidarea monarhiei, nerespectarea acestor condiții determinând demisia guvernului în ianuarie 1933⁷⁹

Noul guvern Vaida organizează alegeri comunale în martie 1933.

Alegerile au fost dominate de național-tărăniști care vor obține 2282 voturi în timp ce liberalii vor obține 936 voturi, ceea ce a permis țărăniștilor ca în Consiliul comunal al orașului Bârlad să dețină 25 de locuri în timp ce liberalii doar 5⁸⁰

Noul Consiliu comunal a încercat să facă față situației deosebit de grele impusă de efectele crizei economice: deprecierea monedei, creșterea fiscalității, micșorarea salariilor, sporirea numărului de șomeri și consecințele inundațiilor din vara anului 1932.

Din guvernul Vaida va face parte și bărlădeanul Petre Frumuzache ca secretar general al Ministerului de Interne. Prin intermediul lui Bârladul va beneficia de un împrumut de 5 milioane lei pentru lucrări edilitare, demersurile acestuia fiind mult apreciate de presa locală⁸¹ Ulterior, Petre Frumuzache va adera la gruparea lui Vaida, Frontul Românesc, încredințându-i-se șefia organizației din Bârlad⁸²

Problemele economice și sociale determinate de criza economică, disensiunile interne (ce se vor solda cu desprinderea grupărilor conduse de Constantin Stere și Grigore Iunian), afacerea “Skoda” și amplele acțiuni de protest inițiate de liberali pentru răsturnarea guvernului îl vor determina pe regele Carol al – II –lea să ceară demisia guvernului Vaida în noiembrie 1933⁸³ și să-i readucă pe liberali la putere.

Guvernul prezidat de I. G. Duca instaurat la 14 noiembrie 1933 își propunea normalizarea vieții politice, sociale și economice și restabilirea ordinii interne. Pentru

⁷⁸ “Opinia Bârladului”, I, 1, din 18 iulie 1932.

⁷⁹ A. Petric ș.a., *op.cit.*, p.135.

⁸⁰ “Neamul românesc”, XXVII, 68, din 18 martie 1933.

⁸¹ “Veacul Nostru”, din 10 octombrie 1933.

⁸² I. C. Antonovici, *op.cit.*, p.1038.

⁸³ E. Bold, *op. cit.*, p.141.

realizarea ultimei prevederi guvernul va hotărî scoaterea în afara legii a Gărzii de Fier, considerată a fi un pericol pentru regimul parlamentar constituțional, cât și pentru existența României ca stat independent și suveran⁸⁴

Campania electorală a scos în evidență disensiunile și contradicțiile dintre partidele politice (atât național liberalii cât și național țărăniștii își elaboraseră noi programe în octombrie și respectiv, decembrie 1933) fiind marcată de grave tulburări generate de mișcarea legionară.

Alegerile parlamentare din decembrie 1933 au dat câștig de cauză Partidului Național Liberal care obținând 50,99% din voturi își va asigura majoritatea locurilor în Parlament, Partidul Național Țărănesc obținând 13,9%, Partidul Țărănesc dr.Lupu 5,1%, L.A.N.C. 4,5% și Partidul Național al lui O. Goga 4,1%⁸⁵

În județul Tutova rezultatele scrutinului electoral dădeau câștig de cauză tot național-liberalilor care vor obține 79,6% din voturi. Pe locul al II-lea se situa Partidul Național Țărănesc cu 6,13% din voturi, urmat de Partidul Țărănesc dr.N.Lupu cu 5,4% iar pe ultimele locuri Partidul Poporului, Uniunea Agrară, Partidul Țărănesc Radical și Blocul Cetățenesc cu o pondere de sub 2% din voturi⁸⁶

Alegerile din Senat au dat rezultate apropiate de cele de la Camera Deputaților și în județul Tutova, național-liberalii obținând un avantaj de 9% față de rezultatele din Cameră (87,7%) în timp ce țărăniștii obțin doar un procent în plus⁸⁷

Ca urmare a măsurilor luate de prefectul județului Ioan Guriță și a liderului național-liberalilor din județ Nicolae Simionescu, alegerile au decurs fără incidente.

Fostul primar, Ioan Bontaș, va fi ales senator din partea național-liberalilor.

În locul vechiului Consiliu comunal a fost constituită o comisie interimară formată din Theodor Buzescu, președinte, Alexandru Chiriac, Ion Ursoiu, Dr. Barbălată și Constantin Geneti, membri, care au depus jurământul în ziua de 23 decembrie 1933 în fața prefectului Ioan Guriță, a preotului Gh. Ștefănescu și a funcționarilor publici⁸⁸

După asasinarea în gara Sinaia de către legionari a lui I. G. Duca, la 29 decembrie 1933, acțiune care a indignat opinia publică internă și internațională, regele aduce ca succes, după un scurt interimat al lui C. Angelescu, un tânăr liberal Gh. Tătărăscu⁸⁹, rupând astfel tradiția ca primul ministru să fie șef de partid ceea ce a creat noi fisuri și tensiuni în cadrul Partidului Național Liberal.

Guvernând pe baza programului elaborat în octombrie 1933, aplicând doctrina “prin noi înșine” și importante măsuri legislative pentru dezvoltarea și modernizarea industriei, pentru stimularea producției agricole, a comerțului și a instituțiilor de credit, guvernul prezidat de Gh. Tătărăscu a reușit să depășească efectele crizei, pentru ca în ianuarie 1938 economia românească să obțină cea mai ridicată producție din perioada interbelică.

⁸⁴ “Monitorul Oficial” nr. 286, din 9 decembrie 1933.

⁸⁵ E. Bold, *op. cit.*, p.141.

⁸⁶ “Neamul românesc”, XXVIII, nr. 280, din 30 decembrie 1933.

⁸⁷ *Ibidem*.

⁸⁸ “Veacul Nostru”, II, 1-2, din 1 ianuarie 1934.

⁸⁹ F. Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1998, p. 345.

Pe de altă parte guvernul a condus țara cu predilecție prin decrete legi, Parlamentul fiind de multe ori ocolit, a introdus starea de asediu, care a fost prelungită până în 1937. Aceste măsuri au determinat critici ale opoziției care considerau că democrația românească a intrat într-un proces de vizibilă degradare, guvernul nefiind scutit nici de criticile “bătrânilor liberali”, în frunte cu Dinu Brătianu ales președinte al PNL în ianuarie 1934⁹⁰

În luna mai 1934 au avut loc alegeri comunale iar în iunie pentru Consiliul comunal al orașului Bârlad. Scrutinul a fost, așa cum era de așteptat, un succes pentru național-liberali care vor obține 28 de locuri⁹¹ în Consiliul comunal Bârlad. Noul Consiliu comunal a fost instalat în ziua de 10 iulie 1934, ca primar fiind ales Theodor Buzescu⁹²

Prin noua lege administrativă din martie 1936⁹³ s-a urmărit o simplificare a aparatului administrativ, garantarea autonomiei administrațiilor locale, independența financiară a administrațiilor locale ș.a., însă nu toate aceste deziderate au fost îndeplinite. Pe baza acestei legi s-au organizat alegeri comunale și județene, alegeri care nu au adus modificări importante nici în componența Consiliului comunal din orașul Bârlad⁹⁴

Conform unui raport prezentat în anul 1934 de prefectul I.Guriță, județul Tutova avea 82 comune rurale, una suburbană și una urbană, împărțite în patru plăși: V. Pârvan cu reședința la Bârlad (28 comune), M. Epureanu cu reședința la Murgeni (19 comune), I. G. Duca cu reședința la Zorleni (20 comune) și Al. Vlahuță cu reședința la Puiești (18 comune)⁹⁵ Consiliile comunale erau alcătuite din 10 membri din care se alegea un primar și un ajutor de primar. În județ existau următoarele servicii administrative: Serviciul administrativ cu două birouri: Administrație locală și statistică și Administrație generală; Serviciul financiar, economic și contabil cu două birouri: Contabilitate județeană și Contabilitate comunală; Serviciul registraturii și al arhivei și Serviciul contencios⁹⁶

În activitatea sa ca prefect I. Guriță a dorit să impună ceea ce noi numim astăzi principiul competenței, subliniind că, “chiar dacă organele administrative comunale sunt emanația partidelor politice, funcționarii nu trebuie să creadă că pot fi apărați și tolerați în orice condiții”.

La 13 noiembrie 1937 guvernul Tătărăscu încheindu-și mandatul demisionează, corpurile legiuitoare au fost dizolvate, stabilindu-se data alegerilor pentru 20 decembrie⁹⁷ Pentru organizarea alegerilor regele încredințează puterea unui nou guvern Gh. Tătărăscu, după ce încercările lui Carol al II-lea de a-l convinge pe Ion Mihalache să preia puterea (pentru a sparge unitatea PNT) eșuează.

⁹⁰ E. Bold, *op. cit.*, p.146.

⁹¹ O. Rășcanu Gramaticu, ș.a., *op. cit.*, p.41.

⁹² “Veacul Nostru”, II, 13, din 15 iunie 1934.

⁹³ M. Mușat, I. Ardeleanu, *op. cit.*, p.620.

⁹⁴ Arhivele Statului Vaslui, *fond Primăria oraș Bârlad*, dosar 32/1936, f.1-8.

⁹⁵ Prefectura județului Tutova, *Un an de activitate gospodărească*, Bârlad, 1934, p.8.

⁹⁶ *Ibidem*, p.9.

⁹⁷ A. Petric, *op. cit.*, p.143.

Campania electorală s-a desfășurat în nota divergențelor politice, a căutărilor de alianțe, a patimilor pentru putere, a presiunilor, șantajului, amenințărilor și violenței.

Pentru a avea o bază mai largă Gh. Tătărăscu a făcut cartel cu Vaida Voevod și cu Partidul German.

Iuliu Maniu, revenit la conducerea PNT, a încheiat un pact de neagresiune cu șeful legionarilor C. Z. Codreanu la care au aderat gruparea liberală a lui Gh. Brătianu și Uniunea Agrară a lui C. Argetoianu, pact prin care se dorea o alianță temporară a două forțe politice, diametral opuse, în lupta împotriva atotputerniciei camarilei regale⁹⁸ în condițiile luptei electorale pentru înlăturarea național-liberalilor. Acest pact a neliniștit o parte din alegători, creând o serie de confuzii care s-au manifestat și pe plan local.

Rezultatul alegerilor a oferit o nouă surpriză de proporții, cu urmări nefaste pentru destinele politice ale țării și pentru sistemul democratic în general. PNL a întrunit doar 35,92% din voturi, fiind primul partid aflat la guvernare care pierde alegerile, PNT obține 20,4% din voturi, Partidul "Totul pentru Țară" obține 15,58% din voturi, rezultat ce făcea din gruparea condusă de C. Z. Codreanu a treia forță politică a țării, iar Partidul Național Creștin 9,15% din voturi⁹⁹

Aceste rezultate au fost posibile datorită conjuncturii interne și internaționale tulburi, a confuziei și dezorientării existente în rândul electoratului care a votat împotriva guvernului dar nu a avut o opțiune clară cât și datorită numărului mare de partide și grupări politice care au dispersat serios forțele politice.

În această situație, regele Carol al II-lea constatând imposibilitatea de a face apel la Codreanu pentru a forma guvernul, în condițiile refuzului lui Tătărăscu de a continua guvernarea și a atitudinii ostile a lui Maniu, urmărindu-și propriile scopuri, va aduce la putere Partidul Național Creștin, condus de O. Goga și A. C. Cuza la 29 decembrie 1937¹⁰⁰

Noul guvern va avea o existență efemeră, de 44 de zile, timp suficient ca măsurile antisemite și exacerbarea tensiunilor politice în perspectiva viitoarelor alegeri să provoace o stare de instabilitate în țară, iar în străinătate un cor de proteste și critici.

În aceste condiții Carol al II-lea, apărând ca salvator al națiunii, va demite guvernul la 9 februarie 1938 pentru ca a doua zi să-și instaureze propriul regim de autoritate monarhică, ceea ce a însemnat renunțarea la sistemul democratic bazat pe principiul pluripartidismului.

În această perioadă județul Tutova va fi încadrat în ținutul Dunărea de Jos, alături de alte nouă județe: Fălciu, Tecuci, Covurlui, Brăila, Tulcea, Putna, Rm. Sărat, Ismail și Cahul¹⁰¹

Alegerile pentru Cameră și Senat din 1-2 iunie 1939 au fost câștigate de Frontul Renașterii Naționale, singurul partid recunoscut oficial de noul regim, în

⁹⁸ Fl. Constantiniu, *op. cit.*, p.346.

⁹⁹ M. Mușat, I. Ardeleanu, *op. cit.*, p.736.

¹⁰⁰ E. Bold, *op. cit.*, p.153

¹⁰¹ O. Rășcanu Gramaticu, *ș.a.*, *op.cit.*, p.43.

condițiile în care celelalte partide politice au fost interzise în primăvara anului 1938¹⁰², ceea ce însemna doar un simulacru de democrație.

Există o corespondență bogată privind listele electorale din județul Tutova și orașul Bârlad¹⁰³, cu diferite categorii de alegători, cât și corespondențe referitoare la întrunirile Frontului Renașterii Naționale, în ținutul Dunărea de Jos¹⁰⁴

În 1938 și 1939 au fost luate măsuri severe împotriva legionarilor, principalii lideri fiind arestați, aceste acțiuni culminând cu condamnarea și uciderea lui C. Z. Codreanu (noiembrie 1938) și executarea unui mare număr de legionari în zilele următoare asasinării lui Armand Călinescu (septembrie 1939).

În teritoriu se va ordona împușcarea a câte trei fruntași legionari din capitalele de județ însă la Bârlad nu s-a împușcat nici unul deși prefectul era un militar¹⁰⁵

După reconcilierea dintre rege și legionari și mai târziu, în prima parte a regimului antonescian, mișcarea cunoaște o revigorare și în județul Tutova. Pe străzile Bârladului sunt văzuți tot mai des tineri cu plete, în cămăși verzi și cu revolvere la sold.

La mișcare au aderat și unii elevi de liceu, profesori mai tineri, sau unii dintre preoți, unul dintre ei, Bîrnovescu, folosind biserica Trei Ierarhi ca loc de întâlnire a acestora¹⁰⁶

Ca o consecință a dezordinilor create de legionari nu mai există disciplină nici în școli, profesorii liceului "Gh. Roșca Codreanu" și ai liceului "Iorgu Radu" nu mai aveau nici o autoritate în fața elevilor.

La 24 ianuarie 1941, în condițiile rebeliunii legionare din București, elevii și profesorii legionari din Bârlad s-au adunat la Școala de meserii și doar prin intervenția prefectului s-a evitat vărsarea de sânge¹⁰⁷

După înfrângerea rebeliunii legionare, mișcarea va slăbi în intensitate, reprezentanții ei tutoveni adresând mareșalului I. Antonescu scrisori de pocăință din închisoare¹⁰⁸.

Partidele și grupările politice care au activat în perioada interbelică, cu excepția celor de extremă stângă sau extremă dreaptă, au fost preocupate, în linii generale, de apărarea intereselor naționale, chiar dacă diferențele doctrinare, programatice sau uneori orgoliile personale sau de grup au făcut ca viața politică să aibă un specific aparte, ceea ce demonstrează, de fapt, că democrația românească se află în plină perioadă de consolidare și afirmare.

¹⁰² "Monitorul Oficial", nr.128 bis, din 6 iunie 1939.

¹⁰³ Arhivele Statului Vaslui, *fond cit.*, dosar 35 /1939, f.1-2.

¹⁰⁴ *Ibidem*, dosar 13 /1939, f.1-10.

¹⁰⁵ I. C. Antonovici, *op.cit.*, p.1042.

¹⁰⁶ *Ibidem*, p.1045.

¹⁰⁷ *Ibidem*.

¹⁰⁸ *Ibidem*.

Anexe

Vasile Georgescu Bârlad

Nicolae N. Simionescu